

นิพนธ์ต้นฉบับ

Received: May 5, 2019;

Accepted: September 10, 2020;

Published: January 5, 20201

การประเมินคุณภาพหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง2555)  
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีการ  
ประเมิน CIPP<sub>EST</sub> ทฤษฎีของ Daniel Stufflebeam  
The Evaluation of Curriculum Quality of Thai Traditional  
Medicine Courses (Revised Curriculum 2012) at the  
Sirindhorn College of Public Health, Phitsanulok Using  
Stufflebeam's CIPP<sub>EST</sub> Model

ชัยวัฒน์ พันธุ์ศรีมี นิติรัตน์ มีกาย ไพจิตร พิสิฐ อุเทน มุกเย คณิตา เพ็งสกุล

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก

Chaiwat Phunrassame Nitirat Meekai Pajit Piruek Uthen Mookyae Kanita Pheangsalud

Sirindhorn College of Public health, Phitsanulok

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุงปี2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีการประเมิน CIPP<sub>EST</sub> ทฤษฎีของ Daniel Stufflebeam จำนวน 4 ด้านคือ1) ด้านบริบทของหลักสูตร 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น 3) ด้านกระบวนการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารวิทยาลัยฯ อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและบัณฑิต และ 4) ผลผลิตตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารวิทยาลัยฯ จำนวน 5 คน อาจารย์ผู้สอน จำนวน 30 คน นักศึกษา จำนวน 91 คน บัณฑิต จำนวน 41 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 41 คน รวมทั้งหมด 208 คน โดยมีการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการวิจัยพบว่าจากการประเมินของผู้บริหารวิทยาลัยฯ อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและบัณฑิต ด้านบริบท วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีผลการประเมินมากและปรัชญาของหลักสูตรมาก,ด้านปัจจัยนำเข้าคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษามีผลการประเมินมากที่สุดและเนื้อหาวิชาเรียนมีผลการประเมินน้อยที่สุด,ด้านกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนมีผลการประเมินมากที่สุดและกระบวนการวัดผลการเรียนรู้มีผลประเมินน้อยที่สุด และด้านผลผลิตของผู้ใช้บัณฑิต ผลประเมินรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าด้านที่ได้รับผลการประเมินน้อยที่สุดอยู่ในด้านผลการประเมินความยั่งยืนด้านที่ได้รับผลการประเมินมากที่สุด ผลการประเมินผลกระทบ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นมีการพัฒนาทักษะและวิธีการในการปฏิบัติงานทำให้ประชาชนในชุมชนยอมรับและมีการรับบริการเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรการแพทย์แผนไทย กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

Corresponding author: ชัยวัฒน์ พันธุ์ศรีมี E-mail: chaiwat@scphpl.ac.th

*Original article*

**Abstract**

*Received: May 5, 2019;*

*Accepted: September 10, 2020;*

*Published: January 5, 20201*

The study aimed to assess the 2012 revision of the Thai traditional medicine curriculum for undergraduates of Sirindhorn College of Public Health, Phitsanulok using Daniel Stufflebeam's CIPPIEST model. This study was assessed four aspects of the curriculum, including 1) context, 2) input, 3) process, and 4) product. The 208 participants were including 5 administrators, 30 lecturers, 41 current students and alumni, and 41 employers. The questionnaire interviews were conducted and analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, average, and standard deviation.

In terms of the "context" aspect, the study showed that purposes and the philosophy of the curriculum were at a high level. Regarding the "input" aspect, the requirements to enroll in the program showed the highest assessment result. However, the course contents showed the lowest result. In terms of the "process" aspect, the didactics showed the highest assessment result. Yet, the learning outcome assessment process showed the lowest result. With regards to the output, the total assessment result was high. The highest result was in the impact assessment and the lowest result was in the sustainability assessment. Overall, the alumni who graduated this program were more confident at work, could enhance their skills, and had the expertise to improve their work processes.

**Keywords:** Curriculum development, Thai traditional medicine curriculum, Thailand Qualifications Framework.

**Corresponding author:** Chaiwat Phunrassame E-mail: [chaiwat@scphpl.ac.th](mailto:chaiwat@scphpl.ac.th)

## บทนำ

จากการกำหนดเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาพของคนไทย ไว้ในแผนพัฒนาสุขภาพฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นแผนระยะ 5 ปีซึ่งเป็นกลไกต่อเชื่อมเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้ยุทธศาสตร์ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคเป็นเลิศ การอนุรักษ์และพัฒนาแพทย์แผนไทยให้ มีมาตรฐาน มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน อันนำไปสู่การพึ่งตนเองด้านสุขภาพอนามัยพัฒนาและ สนับสนุนระบบบริการการแพทย์แผนไทยให้มีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัยตลอดจนบูรณาการ สู่ระบบสาธารณสุขเพื่อการส่งเสริมสุขภาพและการแก้ปัญหาสาธารณสุขของชุมชนแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุขการดำเนินงานปี 2562 ได้จัดการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติประกอบด้วย การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเป็นเลิศ (Prevention & Promotion Excellence) บริการเป็นเลิศ (Service Excellence) บุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence) และบริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล (Governance Excellence) จากยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศ 4 ด้านสู่การปฏิบัติใน 16 แผนงาน 48 โครงการ พบว่าในแผนการยุทธศาสตร์ของกระทรวงสาธารณสุขด้านการแพทย์แผนไทยมีส่วนร่วมในเรื่องบริการเป็นเลิศได้กำหนดตัวชี้วัดคือร้อยละของผู้ป่วยนอกได้รับบริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกที่ได้มาตรฐาน สู่การปฏิบัติแผนงานการพัฒนากระบวนการสุขภาพ(Service Plan) ในโครงการโครงการพัฒนาระบบบริการการแพทย์แผนไทยฯ (Ministry of Public Health, 2018)

จากกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ของกระทรวงศึกษาธิการ “การพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายความว่ากระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาการจัดระบบและโครงสร้างการวางแผนและการดำเนินงานตามแผนรวม ทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน” สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นหน่วยงาน ที่มีพันธกิจด้านการพัฒนาการศึกษาเช่นดำเนินการเกี่ยวกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการ อุดมศึกษาตามที่คณะกรรมการการการอุดมศึกษามอบหมาย รวมทั้ง การรวบรวมข้อมูลและจัดทำสารสนเทศด้านการ อุดมศึกษาเป็นการกำกับดูแลสถาบันระดับอุดมศึกษาให้มีมาตรฐาน และมีการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรให้เป็นตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

การประเมินหลักสูตรด้านการศึกษด้วยทฤษฎีการประเมิน CIPP<sub>EST</sub>ของ Daniel Stufflebeam เป็นการ ประเมินหลักสูตรบรรยายของรูปแบบการประเมิน CIPP<sub>EST</sub> ที่มีการประเมินประกอบด้วยโดย 4 ด้านมาประกอบกัน ได้แก่การประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input)กระบวนการ (Process)และผลผลิต (Product) ซึ่ง Daniel Stufflebeam พัฒนารุ่นเสนอขึ้นโดยมีพื้นฐานมาจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์การกระทำประเมินโครงการ ทางการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่กลางปี1960โดยต้องการที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อจำกัดของ รูปแบบการประเมินแบบดั้งเดิม และได้นำมาปรับขยายการประเมินผลผลิต(Product Evaluation) ออกเป็นการ ประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation)การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation)การประเมินความ ยั่งยืน (Sustainability Evaluation)และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation) ของสิ่งที่ ได้รับการประเมิน ซึ่งมักได้แก่โครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงต่าง ๆโดยที่ส่วนขยายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นนี้ มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตเดิมและการประเมินผลลัพธ์ (Rattana Buosonte, 2013)

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก เป็นวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจหลักในด้านการให้การศึกษาพัฒนาบุคลากรให้กับกระทรวงสาธารณสุข วิทยาลัย ฯ ได้มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตปัจจุบันได้มีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนใน หลักสูตรมีบัณฑิตสำเร็จการศึกษาไปแล้ว (จำนวน 4 รุ่น) โดยการดำเนินการในปัจจุบันใช้หลักสูตรการแพทย์แผนไทย บัณฑิตที่ผ่านการรับรองมาตรฐานจากสภาการแพทย์แผนไทยและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อให้เป็น มาตรฐานคุณภาพของการศึกษาและเป็นการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตให้ตรงตามความต้องการของ ผู้ใช้บัณฑิตเป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่จะเข้าทำงานในระบบสุขภาพของประเทศในยุคที่มีการพัฒนาเป็นไปตาม

แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุขคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีการประเมิน CIPP<sub>EST</sub> ทฤษฎีของ Daniel Stufflebeam เพื่อเป็นการหาปัญหาและเป็นแนวทางในพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยให้มีคุณภาพต่อไป

### วัตถุประสงค์

เพื่อคุณภาพประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก

### ระเบียบวิธีวิจัย

#### ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีการประเมิน CIPP<sub>EST</sub> ทฤษฎีของ Daniel Stufflebeam ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม – 31 พฤศจิกายน 2562

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 208 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารของวิทยาลัยฯ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ รองอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายการคลัง รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร และรองอธิการบดีฝ่ายแผน จำนวน 5 คน 2) อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต จำนวน 30 คน 3) นักศึกษาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 จำนวน 36 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 55 คน 4) บัณฑิตที่จบปีการศึกษา 2561 จำนวน 41 คน และ 5) ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 41 คน โดยคณะผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มประชากรทั้งหมด

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้การประเมินด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ครอบคลุม เนื้อหาประกอบด้วย 1) การประเมินบริบท 2) ปัจจัยนำเข้า 3) กระบวนการ 4) ผลผลิต 5) การประเมินผลกระทบ 6) การประเมินประสิทธิผล 7) การประเมินความยั่งยืน 8) การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ ประเมินจากผู้บริหารวิทยาลัยฯ นักศึกษาบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 4 ชุด ดังตารางที่ 1 ได้แก่

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีการประเมิน CIPP<sub>EST</sub>

| หัวข้อประเมิน        | รายละเอียดประเมิน               | ผู้ประเมิน                              |
|----------------------|---------------------------------|-----------------------------------------|
| บริบท (Context)      | - ปรัชญาของหลักสูตร             | ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต |
|                      | - วัตถุประสงค์ของหลักสูตร       | ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต |
| ปัจจัยนำเข้า (Input) | - แผนการจัดการเรียนการสอน       | ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต |
|                      | - เนื้อหารายวิชา                | ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต |
|                      | - คุณลักษณะของอาจารย์           | ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต |
|                      | - คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา         | ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต |
|                      | - ปัจจัย/ทรัพยากรการเรียนการสอน | ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต |
|                      | - การจัดการเรียนการสอน          | อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต           |
| กระบวนการ (Process)  | - การวัดผลการเรียนรู้           | อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต           |
|                      | - การบริหารหลักสูตร             | อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต           |
|                      | - กระบวนการพัฒนานักศึกษา        | อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต           |
|                      | - การจัดการเรียนการสอน          | อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต           |

**ตารางที่ 1** องค์ประกอบของรูปแบบการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555)  
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีการประเมิน CIPP<sub>EST</sub> Z9j (ต่อ)

| หัวข้อประเมิน           | รายละเอียดประเมิน  | ผู้ประเมิน   |
|-------------------------|--------------------|--------------|
| ผลผลิต (Product) ได้แก่ | - ผลกระทบ          | ผู้ใช้บัณฑิต |
|                         | - ประสิทธิภาพ      | ผู้ใช้บัณฑิต |
|                         | - ความยั่งยืน      | ผู้ใช้บัณฑิต |
|                         | - การถ่ายทอดส่งต่อ | ผู้ใช้บัณฑิต |

### การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้และนำไปตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีการประเมิน CIPP<sub>EST</sub> ทฤษฎีของ Daniel Stufflebeam โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทยจำนวน 2 ท่าน และด้านการประเมินหลักสูตร จำนวน 1 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยใช้สูตรผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ท่านซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาครอบคลุมในแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ ผลรวมเท่ากับ 0.80

### การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่ใช้ครั้งนี้คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากร ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

### การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้รับอนุมัติจริยธรรมในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก เลขที่ SCPHPL 3/2562-2 ให้ไว้ ณ วันที่ 22 กรกฎาคม 2562 ผู้วิจัยได้ชี้แจงข้อมูลสำคัญให้แก่กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่จะถอนตัวจากการวิจัยและการนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม

### ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก สรุปผลการวิจัยได้จากตารางที่ 2

วิเคราะห์เนื้อหาด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่ามัธยฐานเลขคณิต (.) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) คะแนนเฉลี่ยที่ได้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การพิจารณาตามแนวคิดของ ชูศรี พันธุ์ทอง (Chusri Panthong, 2000) ดังนี้

- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 เท่ากับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 เท่ากับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 เท่ากับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 เท่ากับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 เท่ากับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ

| ลำดับที่                        | รายการประเมิน                                       | N   | ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ | S.D.        | การแปลผล   |
|---------------------------------|-----------------------------------------------------|-----|---------------------|-------------|------------|
| <b>ด้านบริบท (Context)</b>      |                                                     |     |                     |             |            |
|                                 | ปรัชญาของหลักสูตร                                   | 167 | 4.11                | 0.69        | มาก        |
|                                 | วัตถุประสงค์ของหลักสูตร                             | 167 | 4.14                | 0.69        | มาก        |
|                                 | <b>รวม</b>                                          |     | <b>4.11</b>         | <b>0.69</b> | <b>มาก</b> |
| <b>ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)</b> |                                                     |     |                     |             |            |
|                                 | แผนการจัดการเรียนการสอน                             | 167 | 3.47                | 1.28        | ปานกลาง    |
|                                 | เนื้อหาวิชา                                         | 167 | 3.29                | 1.49        | ปานกลาง    |
|                                 | คุณลักษณะของอาจารย์                                 | 167 | 3.99                | 0.67        | มาก        |
|                                 | คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา                            | 167 | 4.46                | 0.60        | มาก        |
|                                 | ปัจจัย/ทรัพยากรเกื้อหนุนให้เกิดคุณภาพการเรียนการสอน | 167 | 3.93                | 0.74        | มาก        |
|                                 | <b>รวม</b>                                          |     | <b>3.53</b>         | <b>1.22</b> | <b>มาก</b> |
| <b>ด้านกระบวนการ (Process)</b>  |                                                     |     |                     |             |            |
|                                 | กระบวนการจัดการเรียนการสอน                          | 162 | 4.10                | 0.56        | มาก        |
|                                 | กระบวนการวัดผลการเรียนรู้                           | 162 | 3.73                | 0.84        | มาก        |
|                                 | การบริหารหลักสูตร                                   | 162 | 3.80                | 0.76        | มาก        |
|                                 | กระบวนการพัฒนาการศึกษา                              | 162 | 3.95                | 0.80        | มาก        |
|                                 | <b>รวม</b>                                          |     | <b>3.95</b>         | <b>0.71</b> | <b>มาก</b> |
|                                 | <b>รวมทั้ง 3 ส่วน</b>                               |     | <b>3.91</b>         | <b>0.83</b> | <b>มาก</b> |

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการประเมินหลักสูตรทั้ง 3 ส่วน อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.91$ , S.D.=0.83) สรุปผลจากการประเมินบริบท (Context) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีผลการประเมินมากที่สุดและปรัชญาของหลักสูตรน้อยที่สุด, การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษามีผลการประเมินมากที่สุดและเนื้อหาวิชาที่มีผลการประเมินน้อยที่สุด และ การประเมินกระบวนการ (Process) กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีผลการประเมินมากที่สุดและกระบวนการวัดผลการเรียนรู้มีผลประเมินน้อยที่สุด

#### ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) จากผู้ใช้บัณฑิต

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวจากผู้บัณฑิต เพศหญิง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 70.70 เพศชาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30 อายุส่วนมากอยู่ อายุต่ำกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.90 สถานการณ์ปฏิบัติงานส่วนมากเป็นข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 61.00 วุฒิการศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 87.80 ประสบการณ์ทำงานส่วนมากอยู่ระหว่าง 11-20 ปี

ตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) จากผู้ใช้งานจิต

| ลำดับที่                                           | รายการประเมิน                                                                                                    | ระดับผล<br>การประเมิน | S.D. | การ<br>แปล<br>ผล |
|----------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|------|------------------|
| <b>ด้านผลกระทบ (Impact Evaluation)</b>             |                                                                                                                  |                       |      |                  |
| 1.                                                 | มีองค์ความรู้ในศาสตร์การแพทย์แผนไทย                                                                              |                       |      |                  |
|                                                    | ด้านเวชกรรมไทย                                                                                                   | 3.95                  | 0.71 | มาก              |
|                                                    | ด้านเภสัชกรรมไทย                                                                                                 | 4.05                  | 0.63 | มาก              |
|                                                    | ด้านนวดไทย                                                                                                       | 4.27                  | 0.50 | มาก              |
|                                                    | ด้านผดุงครรภ์ไทย                                                                                                 | 3.78                  | 0.61 | มาก              |
|                                                    | ด้านการแพทย์พื้นบ้าน เช่น การเฝ้าท้อง การพอกตา อื่น ๆ                                                            | 3.85                  | 0.77 | มาก              |
| 2.                                                 | สามารถสร้างสรรค์ผลงานวิชาการ นวัตกรรม/งานวิจัยได้                                                                | 3.98                  | 0.79 | มาก              |
| 3.                                                 | บัณฑิตสามารถจัดทำโครงการ/แผนยุทธศาสตร์/กำหนดแนวทาง<br>เป้าหมายของหน่วยงานได้                                     | 3.76                  | 0.54 | มาก              |
| 4.                                                 | บัณฑิตเป็นที่ยอมรับด้านการปฏิบัติงานของผู้ร่วมวิชาชีพและต่าง<br>วิชาชีพทั้งภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน        | 4.00                  | 0.59 | มาก              |
| 5.                                                 | บัณฑิตเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์                                                                  | 4.37                  | 0.62 | มาก              |
|                                                    | <b>รวม</b>                                                                                                       | 4.00                  | 0.64 | มาก              |
| <b>ด้านประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation)</b>   |                                                                                                                  |                       |      |                  |
| 1.                                                 | หลังจากบัณฑิตปฏิบัติงานไปแล้ว 6 เดือน                                                                            | 4.15                  | 0.42 | มาก              |
| 2.                                                 | มีการปรับตัวต่อการปฏิบัติงานและเพื่อนร่วมงาน                                                                     | 3.98                  | 0.57 | มาก              |
| 3.                                                 | สามารถเป็นหัวหน้าโครงการหรือผู้นำในการงานที่ได้รับมอบหมายได้                                                     | 4.05                  | 0.44 | มาก              |
| 4.                                                 | มีการพัฒนาทักษะและประสิทธิภาพในการทำงาน                                                                          | 3.93                  | 0.61 | มาก              |
| 5.                                                 | สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานได้                                                                         | 3.98                  | 0.61 | มาก              |
| 6.                                                 | มีความเป็นผู้นำสามารถดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาได้                                                                    | 3.93                  | 0.57 | มาก              |
|                                                    | <b>รวม</b>                                                                                                       | 4.00                  | 0.54 | มาก              |
| <b>ด้านความยั่งยืน (Sustainability Evaluation)</b> |                                                                                                                  |                       |      |                  |
| <b>หลังจากบัณฑิตปฏิบัติงานไปแล้ว 1 ปี</b>          |                                                                                                                  |                       |      |                  |
| 1.                                                 | มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นมีการพัฒนาทักษะและวิธีการใน<br>การปฏิบัติงาน                                   | 3.93                  | 0.72 | มาก              |
| 2.                                                 | มีการเพิ่มขีดความสามารถ/วิธีการรักษา/และเทคนิคการรักษา                                                           | 3.90                  | 0.49 | มาก              |
| 3.                                                 | ทำให้ประชาชนในชุมชนยอมรับและมีการใช้บริการเพิ่มมากขึ้น                                                           | 3.93                  | 0.35 | มาก              |
| 4.                                                 | สามารถประยุกต์ศาสตร์การแพทย์แผนไทยกับศาสตร์การแพทย์แผน<br>ปัจจุบันในการวางแผนการรักษาและการดูแลผู้มารับบริการได้ | 4.12                  | 0.51 | มาก              |
|                                                    | <b>รวม</b>                                                                                                       | 3.97                  | 0.52 | มาก              |

### ตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) จากผู้ใช้นิติ (ต่อ)

| ลำดับที่                                                  | รายการประเมิน                                                                                                                     | ระดับผล<br>การประเมิน | S.D. | การ<br>แปล<br>ผล |
|-----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|------|------------------|
| <b>ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation)</b> |                                                                                                                                   |                       |      |                  |
| 1.                                                        | บัณฑิตสามารถเป็นวิทยากร/ผู้บรรยายถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการ<br>การแพทย์แผนไทยให้กับเพื่อนร่วมงาน ผู้รับบริการและประชาชนใน<br>ชุมชน | 3.95                  | 0.67 | มาก              |
| 2.                                                        | บัณฑิตสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่นอกเหนือจากศาสตร์การแพทย์<br>แผนไทยที่ตนเรียนมาได้                                               | 4.05                  | 0.63 | มาก              |
| <b>รวม</b>                                                |                                                                                                                                   | 4.00                  | 0.65 | มาก              |
| <b>รวมผลการประเมินด้านผลผลิต (Product)</b>                |                                                                                                                                   | 3.99                  | 0.59 | มาก              |

N = 41

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) ของผู้ใช้นิติผลการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) จากการประเมินของผู้ใช้นิติพบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.00$ , S.D. = 0.64) ผลการประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) จากการประเมินของผู้ใช้นิติพบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.00$ , S.D. = 0.54) ผลการประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) จากการประเมินของผู้ใช้นิติพบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.97$ , S.D. = 0.52) ผลการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation) จากการประเมินของผู้ใช้นิติพบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.00$ , S.D. = 0.65)

สรุปจากผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) ของผู้ใช้นิติผลประเมินรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าด้านที่ได้รับผลการประเมินน้อยที่สุดอยู่ในด้านผลการประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) ด้านที่ได้รับผลการประเมินมากที่สุดผลการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นมีการพัฒนาทักษะและวิธีการในการปฏิบัติงานทำให้ประชาชนในชุมชนยอมรับและมีการใช้บริการเพิ่มมากขึ้น ผลการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation)

### อภิปรายผล

ด้านการประเมินบริบท (Context) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและปรัชญาของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555)อยู่ในระดับมากเกิดจากผลประเมินของของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และบัณฑิตเนื่องจากการออกแบบหลักสูตรได้ออกแบบตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก จึงทำให้ผลของการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และปรัชญาของหลักสูตรได้รับการสนับสนุนและหลักสูตรได้ทำการออกแบบตามมาตรฐานของการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2548 กระทรวงศึกษาธิการมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Pojanee Mangkang and et al, 2018) ที่ทำการศึกษการประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา(หลักสูตรปรับปรุง ปี พ.ศ. 2559) คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

ด้านการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) ผลการประเมินของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และบัณฑิตแผนการจัดการเรียนการสอนและเนื้อหาทฤษฎีวิชาได้รับการประเมินผลที่ระดับปานกลางเนื่องจากในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) มีการปรับเปลี่ยนตารางและเนื้อหาทฤษฎีวิชาเนื่องจากระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่เพียงพอจึงส่งผลให้ผู้ประเมินสะท้อนให้ควรมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของสภาวิชาชีพการแพทย์แผนไทยและควรมีการปรับปรุงเนื้อหาทฤษฎีวิชาเนื่องจากผลการประเมินในรายวิชาเพื่อให้เนื้อหาทฤษฎีวิชาเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับ (Jiranya

Bureemas and Chanathib Sunti Wong, 2016) ที่ทำการศึกษาการประเมินหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2553 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กล่าวว่า ควรลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาสาระ ควรปรับเปลี่ยนและลดจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาให้มีความเหมาะสมการปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้มีความทันสมัย และเหมาะสมกับหลักสูตร การระบุรายวิชาที่ควรเรียนมาก่อนปรับแผนการเรียนให้มีความต่อเนื่องของรายวิชา

การประเมินกระบวนการ (Process) จากผลการประเมินของอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และบัณฑิต กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตรกระบวนการพัฒนาการศึกษา กระบวนการวัดผลการเรียนรู้พบว่าอยู่ในระดับมากแต่ควรมีการปรับปรุงในเรื่องกระบวนการวัดผลการเรียนรู้ ควรมีการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนการวัดและการประเมินผลให้กับคณาจารย์ (Nuchwana loungaungul and et al, 2002) ทำการศึกษาการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคามกล่าวว่าด้านการวัดประเมินควรมีการวัดและประเมินผลก่อนเรียนระหว่างเรียน และหลังเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนสร้างออกแบบเครื่องมือวัดผลและประเมินผลโดยใช้วิธีการหรือรูปแบบที่หลากหลาย

ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) จากการประเมินของผู้ใช้บัณฑิต

ผลการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) พบว่าบัณฑิตมีองค์ความรู้ในศาสตร์การแพทย์แผนไทย สามารถสร้างสรรค์ผลงานวิชาการบัณฑิตเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรมแต่ควรมีการเพิ่มเติมด้านการแพทย์พื้นบ้าน เพื่อให้บัณฑิตสามารถประกอบวิชาชีพได้อย่างหลากหลายโดยการเพิ่มเนื้อหาไปรายวิชาเลือกเสรี หรือรายวิชาที่สามารถใช้ในการเรียนการสอนศาสตร์การแพทย์พื้นบ้านได้เพื่อให้สอดคล้องกับการประกาศคณะกรรมการหมอพื้นบ้านเรื่อง ลักษณะ ประเภท หรือกรรมวิธีของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2562 ในเรื่องกรรมวิธีด้านการแพทย์พื้นบ้านในการส่งเสริม ดูแล รักษา พื้นฟู ผู้ป่วยที่มีการสืบทอด องค์ความรู้จากบรรพบุรุษ หรือตามวิถีวัฒนธรรมชุมชน แบ่งออกเป็น 6 ด้าน จำนวน 115 รายการ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่แพทย์แผนไทยสามารถทำได้หากมีการนำมาเพิ่มลงไปหลักสูตรจะทำให้บัณฑิตสามารถประกอบวิชาชีพได้อย่างหลากหลายและยังช่วยสืบสานกรรมวิธีของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยต่อไป

ผลการประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) ควรมีการปรับปรุงการพัฒนาทักษะและประสิทธิภาพในการทำงานมีความเป็นผู้นำสามารถดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาได้ให้กับบัณฑิตสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Boontiva Soowit et al., 2015) ที่ทำการศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราชในปีการศึกษา 2555 – 2556 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาล คณะผู้บริหาร และคณะกรรมการวิชาการกล่าวว่า หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตต้องการเน้นให้นักศึกษามีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เน้นการปรับตัวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และมีภาวะผู้นำ

ผลการประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) ควรมีการเพิ่มรายวิชาหรือปรับปรุงการสอนให้บัณฑิตมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นมีการพัฒนาทักษะและวิธีการในทำให้ประชาชนในชุมชนยอมรับและมีการบริการเพิ่มมากขึ้นโดยการเพิ่มรายวิชาด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อให้บัณฑิตได้มีประสบการณ์ในประกอบวิชาชีพมากขึ้นสอดคล้องกับ (Kronusa Srisuwan, 2009) ที่ทำการศึกษาการประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2542 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกล่าวว่าจัดการเรียนการสอนให้นิสิตได้ปฏิบัติการรักษาผู้ป่วยจริงจะทำให้สามารถวินิจฉัยโรค และรู้ถึงปัญหาและสาเหตุของโรคแล้วสามารถให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำผู้ป่วยได้อย่างต่อเนื่องทำให้ผู้ป่วยเข้าใจและยอมรับการรักษาตามหลักวิชาชีพได้อย่างถูกต้อง

ผลการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation) ควรสนับสนุนให้บัณฑิตสามารถเป็นวิทยากร/ผู้บรรยายถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการการแพทย์แผนไทยให้กับเพื่อนร่วมงานผู้บริการและประชาชนในชุมชนโดยเพิ่มเติมเข้าไปในรายวิชาหรือมีการเสริมรายวิชาเลือกเสรีเพื่อให้นักศึกษาได้มีทักษะโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือปรัชญาของหลักสูตรเพื่อให้บัณฑิตมีทักษะในด้านที่เป็นความต้องการของสภาพสังคมสอดคล้องกับ (Jaithip chearattanapong, 1996) ได้กล่าวว่าหลักสูตรเป็นแม่บทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุก ระดับและทุกสาขาวิชา ประสบการณ์ต่าง ๆ หลักสูตรจะระบุความคาดหวังที่จะเกิดกับผู้เรียน

## การนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.) ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรทุก 5 ปี จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีการประเมิน CIPP<sub>EST</sub> ทฤษฎีของ Daniel Stufflebeam ตามมาตรฐานการพัฒนาหลักสูตรสามารถใช้ผลการวิจัยครั้งนี้ไปประกอบการออกแบบหลักสูตรในครั้งต่อไปให้มีความเหมาะสมได้มากยิ่งขึ้นและสามารถเป็นแนวทางให้ผู้ที่ต้องการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตเพื่อให้มีคุณภาพ ได้แก่

1. ควรพิจารณาปรับเนื้อหาและแผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สามารถจัดดำเนินการได้อย่างสมดุลกันในทุกภาคเรียนและทุกชั้นปีตลอดทั้งหลักสูตร
2. ควรพิจารณาเรื่องการพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์ได้แก่ ทักษะการจัดการเรียนการสอนการวัดและการประเมินผล ทักษะวิชาการและวิชาชีพด้านอื่น ๆ และทักษะการจัดการเรียนการสอนการวัดและการประเมินผล
3. ควรพิจารณาเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษาให้สอดคล้องกับพันธกิจของวิทยาลัยฯ ได้แก่การบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ด้านภาวะผู้นำความรับผิดชอบมีวินัยในตนเอง และการสร้างสรรค์พัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพสมุนไพร
4. ควรพิจารณาปัญหา/ข้อจำกัดของนักศึกษาแรกเข้าเป็นปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเมื่อนักศึกษาเข้าศึกษา ได้แก่ การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ การปรับตัวเข้าสู่วิชาชีพและการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา
5. ควรพิจารณาเพิ่มเนื้อหารายวิชาด้านการแพทย์พื้นบ้านเพื่อให้บัณฑิตสามารถประกอบวิชาชีพได้อย่างหลากหลาย
6. ควรพิจารณาเพิ่มรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบบูรณาการเพื่อให้บัณฑิตมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นมีการพัฒนาทักษะและวิธีการในทำให้ประชาชนในชุมชนยอมรับและมีการรับบริการเพิ่มมากขึ้น
7. ควรพิจารณาปรับเพิ่มและลดจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาให้มีความเหมาะสมการปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับหลักสูตร

## ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการประเมินหลักสูตรด้วยทฤษฎี CIPP<sub>EST</sub> ทฤษฎีของ Daniel Stufflebeam เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงปริมาณหากมีการประเมินเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์จะช่วยให้ผลการประเมินมีความชัดเจนและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการใช้ทฤษฎีด้านการประเมินหลักสูตรแบบอื่นประเมินควบคู่ไปกับทฤษฎีของ Daniel Stufflebeam เพื่อช่วยให้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น
3. ควรออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินให้ข้อคำถามมีจำนวนไม่มากจนเกินไปใช้ข้อคำถามที่ครอบคลุมเพื่อลดเวลาในการทำแบบสอบถามให้ผู้ประเมิน
4. ควรนำผลการประเมินหลักสูตรในครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) ครั้งต่อไปเพื่อให้ตรงตามความต้องการและควรมาการประเมินหลักสูตรอีกครั้งเพื่อดูผลของการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

## References

- Announcement of the Committee of Folk Healers on the Characteristics, Types or Processes of Traditional Thai Medicine Wisdom, B.E. 2562. (2019). *Government Gazette*. Book 136 Special episode 222 ง., pages 24-29
- Aogoj naiphat. (2016). *Expert evaluation and judging model. Workshop Conducting the selection of students and schools to receive royal awards Basic education*. (p.17). Bangkok: Bureau of Educational Testing OBEC, Ministry of Education.
- Boontiva Soowit, Amornrat Satasuwan, Niramom Lhaosupab and Nongnart Jongthammanurak. (2015). *An Evaluation of the Bachelor of Nursing Curriculum (revised edition 2012), Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University in 2012 -2013*. Kuakarun Journal of Nursing Vol.22 No.2 July-December 2015,85.
- Chusri Panthong. (2000). *Basic statistics*. Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- Jaithip chearattanapong. (1996). *Curriculum Development: Principles and Practices*. Bangkok: Department of Educational Administration Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Jiranya Bureemas and Chanathib Sunti Wong. (2016). *The Evaluation of Bachelor of Public Health Program Year 2010 of Faculty of Public Health, Nakhon Ratchasima Rajabhat University*. Ratchaphruek Journal Vol.14 No.1 (January-April) 2016,57.
- Kronusa Srisuwan. (2009). *An Evaluation of Medicine Program B.E. 2542 at Srinakharinwirot University*. Master thesis (Higher Education). Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot University.
- Ministry of Public Health. (2018). *20 Year National Strategic Plan for Public Health Budget 2019*. From [http://bps.moph.go.th/new\\_bps/sites/default/files/MOPH%202019%20brochureV10.pdf](http://bps.moph.go.th/new_bps/sites/default/files/MOPH%202019%20brochureV10.pdf)
- Nuchwana loungaungul and et al. (2002). *Assessment of the Master of Education Program Maha Sarakham University*. Maha Sarakham: Maha Sarakham University, 2002, 39-76.
- Pojanee Mangkang and et al. (2018). *The Evaluation of Master of Education Program in Educational Administration Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University (Revised Curriculum 2016)*. Journal of curriculum and instruction sakon nakhon rajabhat university, 10(28), 243-255.
- Rattana Buosonte. (2013). *CIPP and CIPPIEST Evalvation Models: Mistaken and Precise Concepts of Applications*. Silpakorn Educational Research Journal, 7-23.